

Imena društvenikov pri „Vdovskem učiteljskem društvu“ leta 1885.

(Z * zaznamovani so odborniki.)

Abram Leopold. Adamič Avgust. Adlešič Jurij. Arko Lorenec. Arko Matija. Barle Jožef. Belar Leopold. Benedek Jožef. Bezek Anton. Bozja Jožef. Božič Leopold. Borštnik Janez.* Burnik Valentin. Cepuder Jožef. Cvek Leopold. Čenčič Jarnej.* Čerin Jožef. Erker Jožef. Gašperin Gaspar. Govekar France.* Hribar Anton. Jarc Anton dr.* Jeglič France. Jurman France. Kavčič France. Kogej Janez. Kovšca Marka. Kračman Matej. Kravs Jožef. Lapajne Janez. Levstek Anton. Lukan Janez. Lomšek Simon. Lunder France. Močnik Matej.* Muhič France. Novak Janez. Novak Alojzi. Ozimek Anton. Papler France. Peruci France. Pleško Janez. Pokorn Janez. Potočnik Martin. Poženel Janez. Praprotnik Andrej.* Praprotnik France.* Punčah Simon.* Raktelj Jožef. Režek Jurij. Sajè Janez. Stanonik Nikolaj. Stegnar Feliks. Suhadobnik Leopold. Terselič Janez. Tomšič Ivan.* Treven Janez. Trost France. Ukmar Jakob. Valenta Božidar. Vozlaček Leopold. Vranič Jurij. Zarnik Martin. Zorè France. Zupan Lorenec. Zupanec Janez. Zupin Leopold. Žumer Andrej. (Štev. 68.)

Kako naj se učitelj v svojem poklici nadalje izobražuje?

(Fr. Gaberšek.)

Zdanja šola s svojimi težnjami in napravami je pač velik dokaz napredujočega človeštva. Od te šole pričakovati nam je nekaj preporod družabnih razmer in nekako usovršenje človeškega bitja. V isti meri z ljudsko šolo napreduje tudi učiteljstvo. V njem se usredotčuje vse šolsko delovanje. V njem in z njim pada in raste vpliv šole na omiko človeštva. To je že zdavna priznana resnica. Zato mora vsak učitelj ponosen biti na svoj poklic. Ta ponos rodi v njem neko navdušenost, nekaj idealen vzlet njegovega srca. To vzvišeno mišljenje ne bi ga smelo nikdar zapustiti. Žalibog, opazujemo, da se ta idealni vzlet nekako izmanjšuje, da je učiteljstvo precej onega navdušenja izgubilo, katero ga je poprej tako lepo dičilo. Navdušenje za svoj poklic je najpotrebniši živelj učiteljstva. Kjer izginja to oduševljenje, to teženje po idealnih stvoritvah, ondu se lahko primerjamo delavcem v najnavadnejšem, a ne v onem plemenitem smislu, v katerem bi imeli vsekdar razumevati pravo učiteljsko delovanje; primerjamo se dninarjem, ki menijo, da so užé dosta storili, ko je ura minula. Učitelj se ne sme nikdar tako ponižati, da bi le mehanično opravljal, kar mu ura predpisuje; marveč mora v vsaki uri, tudi pri najprostejšem in malostnem delu, svoje delovanje premostrivati z višjega stališča. Tak vzlet smatrati mora za neobhodno potreben, ako hoče svoje otroke oспособiti, da bodo v življenji svoja opravila izvrševali popolno in častno.

A tako oduševljenje jelo je, kakor rečeno, nekaj pojemat. Čedalje bolj se prikazuje mej učiteljstvom neka neosnovana malomarnost, nebržnost za imenitnost svojega poklica. Pač se izpolnujejo šolske ure, pač se zadostuje postavam in drugim takim tirjatvam, a to brez pravega veselja, brez one gorečnosti, ki naj bi vsekdar bila vodilo pravega šolskega dela.

Kaj je temu krivo? V prvi vrsti bili bi imenovati razni vnanji vzroki, izvirajoči iz političnih in društvenih razmer in iz duha časa; teh učitelj nima toliko v svoji oblasti, da bi mogel vselej neposredno na-nje vplivati. Mnogo krivde pa je pripisovati učiteljstvu samemu. Marsikateri še ni zadosta prešinjen v blagosti in vzvišenosti svojega poklica; drugi ne teži z zadostnim naporom po onih uspehih prave izobraženosti, kateri edino le omogočijo značajnost srca. Marsikdo s prva še nekoliko teži po tem smotru,

a preveč zaupavši že doseženi izobražbi obstane na polu pota. Mnogokomu pa manjka prave podloge in pravega navoda k dosegu tega smotra.

Mnogo se je že govorilo in pisalo o potrebi nadaljnega izobraževanja učiteljevega. Skoro bi se mislilo, da je ta zahteva že kri in meso postala. Ker pa temu ni tako in ker se učitelj z napredkom v svojem poklici za svoj težavni posel še le osposobuje, — zato ne bode odveč, ako se z nova povzdigne glas po nadaljnem izobraževanju. S tem bomo tudi dosegli, da se bode učiteljstvo začelo bolj zavedati svoje celostnosti in se raje družilo v večje skupine.

V naslednjem hočemo podati nekaj navod k dosegu nadaljne izobražbe.

Učitelj kot vzgojitelj si mora vedno predočevati neskončno imenitno in vzvišeno nalogo življenja, namreč samodelavnost v službi resnice, lepote in dobrote. Ta smoter našega življenja je že sam na sebi dovolj imeniten, da bi po njem hrepeneli, kajti le tako postanemo slični Bogu, ki je pravo in dobro že sam ob sebi. Trdno in neomajljivo, kakor tečajnica na nebu, stoji ta naloga nad obzorjem našega življenja. Zato pa tudi vidimo, da se za to nalogo navdušuje vsak pojedin človek, bodi si hrepeneč mladenič ali izkušen mož. Tudi učitelj ne sme nikdar nehati po tem smotru težiti, kajti le tako bode zadostil svojemu notranjemu nagibu, kateri ga v jedno mer k temu napeljuje. Res, da naloge človeškega življenja ne more nikdo popolnem rešiti, in torej tudi učitelj ne; vendar ostane njen pomen resničen in večni. Pač se učitelju — človeku često pripeti, da ga pojedin dogodka v življenji odvrnejo od hrepenenja po tem smotru, da mu človeške slabosti zatemne lesk tega večno bleščečega solnca; vendar ni moči čuta za ono, kar je plemenitega in vzvišenega, v človeku popolnoma zatreti. Kmalu se ta čut v njem na novo vzbudi, in učitelj nastopi z novimi in tem čilejšimi močmi zopet pravo pot, katera ga pripelje k zaželenemu smotru. Učitelj, v katerem je človekoljubje krepke korenine poglano in kateri si je svest svojega imenitnega poklica, sklene za trdno, da hoče posvetiti svoje življenje vsemu pravemu in dobremu. Tak učitelj se bode trudil, da vkljub vsem zaprekam in težavam svojega stanu obistini to, kar je kot jedino pravo spoznal. Z neprestanim težanjem po smotru svojega življenja rešil bode to nalogo; dosegel bode, da mu postane vzor pravice, lepote in dobrote, potreba svoje notranjenosti; življenje mu bode nova šola za vzgajanje dovršenega človeštva v sebi samem. S tem določeval bode učitelj svojo lastno osebnost, dosegel bode ono duševno svobodo, katera mu ni dana, ni prirojena, marveč katero si je priboril z lastnim naporom.

Ta duševna svoboda izvira torej iz lastne vzgoje; podloga jej je notranje prepričanje o sili volje in o možnosti, rešiti se vseh otesnjujočih spon. Že ta resnica sama na sebi je tolike važnosti, da je ne bi smel nikdo prezirati, kdor ima z vzgojo mladine opravila. Vsaj vemo, da je naloga učiteljeva, da tudi druge vzgojuje in da ne vodi le sebe k smotru sovršenosti, ampak tudi druge. Kdor pa hoče druge izobraževati, kdor hoče druge za pravo življenje pridobivati in jih na to navajati, da hrepené po pravem in dobrem, kdor hoče v drugih najvišji razvoj darov in sil pospeševati: oni ne sme nikdar nehati samega sebe nadalje izobraževati. To obrazovanje samega sebe pa ne sme biti le zunanje ali navidezno, marveč mu mora postati notranja resnica, ki se mora spojiti z vsem njegovim bitjem in življenjem, z njegovim mišljenjem in hotenjem.

Pa tudi kot učitelju treba mu je nadaljne izobražbe, kajti kdor hoče druge poučevati, mora v prvi vrsti sam dobro poučen in izobražen biti. Za učitelja ima to tem večjo važnost, ker znanost in véda vedno bolj napreduje in torej učitelja tako rekoč sili, da z duhom časa napreduje. Čim bolj učitelj v vzgoji in izomiki samega sebe napreduje, tem bolj vpliva on na vzgojo in izomiko svojih otrok. Ko hitro pa neha samega sebe nadalje izobraževati, tedaj bode tudi njegov trud pri otrocih neuspešen. Naopačno

je misliti, da za učiteljski stan že zadostuje, če vé učitelj le to, kar mu je pri pouku neobhodno treba vedeti. Brez tega res da ne more izhajati, ker inace sploh ne bi bil sposoben za poučevanje. A mej znanjem in znanjem je velik razloček. Ako je učitelju vsaj to, kar vsak dan v šoli potrebuje, popolnem jasno, tako da že kot v zrcalu vso stvarino pred seboj vidi, tedaj vsaj nekoliko zadostuje svojemu poklicu. Že te jasnosti stvarine pa si ne more prisvojiti brez nadaljnega in natančnega proučavanja, kajti ves čas svojega šolanja učil se je predmetov le površno. Že to delo mu nalaga mnogo truda in napora, torej tudi potrebo nadaljnega izobraževanja. Znano pa je, da se oni, kdor poučuje, tem lažje giblje, čim več znanja si pridobi, t. j. v čim obširnejši meri mu je postala lastna stvarina kakega predmeta. Še le potem more podajati učencem ono hrano, katera jim je najprikladnejša. Takov učitelj ne bo prišel nikdar v zadrego, da bi obtičal v sredi svojega govora, da bi se mu zareklo, ali da bi podajal svojim učencem pogreškov polno duševno hrano. Iz tega razloga je torej neobhodno potrebno, da se učitelj v svojem poklici neprestano nadalje izobražuje in usovršuje. Zlasti naj to stori v onih strokah, kjer mu manjka še največ jasnosti in bistrosti. (Dalje prih.)

Knjiga Slovénka

^v XIX. veku.

Franc Pirc (v krstnih bukvah: Pierz) r. v Kamniku 20. nov. 1785, mašnik 1813, služboval v Kranjski Gori, pri Fužinah, fajmošter v Pečah l. 1820, v Podbrezjah l. 1830, misijonar v severni Ameriki l. 1835, pokojnik na Kranjskem l. 1873, u. v Ljubljani 22. jan. 1880. — Knjižice njegove so:

a) *Krajnski Vertnar*, ali *Podučenje*, v' kratkim veliko sadnih dreves zarediti, jih z ceplenjam požlahtniti, in lepe verte k velikim pridu zasadi.

I. Del. Na svetlobo dala cesarska kraljeva družba kmetistva na Krajskim. Spisal Franc Pirc, Fajmašter per s. Jerneji v Pečah, in tovarš imenvane družbe kmetistva. V Ljubljani, nat. žlahten Kleinmayr. 1830. 8. str. 88. — II. Del. Spisal Franc Pirc, Fajmašter v Podbrezju. 1834. 8. 39. — Pomnoženi II. natis. l. 1845. 8. 125. — III. l. 1863. 8. 112.

V I. delu v 6 razdelkih: od zrejenja sadnih drevesic, požlahtnenja z ceplenjam, od presajenja, oskerblenja rodovitnih dreves v sadnim vertu, od bolezni sadniga drevja; od živali ki so drevju škodlive. V II. delu. Od reje niskiga drevja ali pertlikovcov in posodovcov, in kako perdelano sadje k pridu obračati, de veliko zadene. — Predgovor I. delu se v reči in obliki glasí:

„Spoznati moremo Krajnci! de smo v' reji sadja še deleč zad od drugih dežel, ker dobička, kteriga bi nam dobro sadje perneslo ne porajtamo. Vidi se scer tudi na krajnském že marskje žlahtno drevje, vender še veliko zemlje prazne leží, ktera bi lahko žlahtno sadje rodila, nam k živežu pomogla in nam perhodke zboljšala. Naši poglavarji in oblastniki, kir dobro vedo, koliko prida pernese deželam, če se veliko dobriga in žlahtniga sadja zasadi, perporočajo in zapovedujejo, drevesa saditi, jih cepiti in skerbeti debi veliko žlahtniga sadja dobili. Vender vse leto ne bo nič zdalo, dokler vi kmetiški gospodarji! ne bote prov spoznali, koliko dobička dobro sadje pernese, in dokler do vertov praviga veselja nimate.

Le pomislite koliko prida vam sadje pernese. Če ga sroviga ali kuhaniga vživite, vam veliko odrine. Če ga posušeniga perhranite, vas ob hudi letui pred lakoto varje.